

3,5 miljoner plantor på ett år

Just nu är det högsäsong vid Billeruds plantskola i Treskog, Gunnarskog. Chefen för plantskolan, skogvaktare Eskil Nilsson, räknar med att man skall leverera 3,5 miljoner plantor i år till bolagets skogar i hela västra Värmland. Plantskolan, som presenteras i dagens VF, har ett 40-tal anställda. På bilden ovan ses två av dem tillsammans med skogvaktare Nilsson. Det är Ester Berglund, Fredros, (till vänster) och Elsa Johansson, Treskog, som håller på med omskolning av tvååriga plantor.

Se sidan 3

SKOGSTJÄRN VATTNAR 35 MIL PLANTRADER

Högsäsong vid Billeruds plantskola Fingrfärdiga kvinnor överlägsna

ARVIKA (VF). För närvarande är det högsäsong vid Billeruds plantskola i Treskog, Gunnarskog, med ett 40-tal anställda, varav drygt ett 30-tal kvinnor. Skogsvaktare Eskil Nilsson som har ansvaret för plantskolan meddelar att man i år räknar med att leverera 3,5 milj plantor, varav 2,5 miljoner granplantor och resten tall. Huvudparten av plantorna levereras på våren varvid man har mycket arbete med upptagning, samtidigt som en omfattande omskolning av plantor från frösängarna sker.

Det var 1957 som Billeruds AB började med plantskolan i Treskog. Sedan dess har den utvecklats så att man nu svarar för plantbehovet vid bolagets skogar i hela västra Värmland från Segmon i söder till Röjdåfors i norr.

■ **SADDEN SKER** i slutet av maj i sängar med sex rader i varje, som sammanfaller med bredden på de traktorer som sedan kommer till användning vid rensning, liksom vid upptagningen. Sådden sker också med hjälp av traktor och sämaskin, med prydligt raka plantrader som följd. I såddsängarna får plantorna växa i två år, varefter de omskolas. Omskolningen innebär att de tas upp och planteras om med fyra centimeters avstånd.

■ **TALLPLANTORNA** tas upp efter ett års omskolning, medan mesta delen av granplantorna får växa två år sedan de planteras isär och levereras som 4-åriga. Upptagningen vid både omskolning som leverans sker på manuell väg, sedan man med hjälp av traktorredskap "lyft" plantorna i jorden så att de är lättare att plocka upp. Även planteringen vid omskolningen sker för hand. Först har man dock gjort smala fåror att sätta plantorna i med traktorhjälp.

Rensningen av plantodlingarna sker både på maskinell och kemisk väg, men ändå fordras i viss mån manuell arbetskraft även för detta arbete.

■ **PLANTSKOLAN** omfattar 14 hektar lättarbetad sandjord, med drygt 57 kilometer plantsängar om sex rader. Om man gör tankeexperimentet att räkna ut längden på samtliga plantrader rör det sig om närmare 35 mil och det skulle räcka ungefär till Enköping. Genom ett pumpverk, som har en kapacitet på 800 minut-liter, samt ett rörlednings-system kan hela plantskolan bevattnas med vatten från en skogstjärn i närheten.

Även om det mesta och tidsödande arbetet sker manuellt är tre traktorer i arbete med diverse redskap.

■ **FRÖFÖRSÖRJNINGEN** för plantskolan är ett särskilt kapitel som är både omfattande och intressant. Fröet kommer från avverkningsgar på bolagets skogar. Skogsvaktarna organiserar kottinsamlingen, där också kvinnor sköter arbetet. Här liksom när det gäller annat utsäde sker urvalet från de bästa skogsbestånden för att få fram frö av så hög kvalitet som

möjligt. Grankottarna samlas under tiden december-februari medan tallkottarna plockas senare under februari — april. 1 hl. grankott ger ungefär 1 kg granfrö. Samma kvantitet tallkott ger 6—7 hg. frö.

■ **BETRÄFFANDE** grankottar kan Tallkott finns det däremot rätt så gott "ären" och då gäller det att förse sig för framtida behov. 1954 var det gott om grankott. 1964 var någorlunda bra. Tallkott finns det däremot rätt så gott om vartannat eller vart tredje år. För att bemästra de problem som uppstår för att klara fröbehovet mellan "kottåren" har plantskolan ett kylrum, där skogsfröet kan förvaras i ett par graders kyla upptill åtta år utan att ta skada.

■ **DET UNGEFÄRLIGA** behovet av tallfrö uppgår årligen till 150 kilo, men 120 kilo går till frösådd direkt ute i skogarna, medan åtgången vid plantskolan stannar vid cirka 30 kilo. Av granfrö säs årligen omkring 125 kilo vid plantskolan. Endast obetydlig mängd för frösådd förekommer direkt i skogen.

■ **VID KOTTINSAMLINGEN** sker noggrann bokföring över vart de olika leveranserna kommer ifrån, eftersom man i möjligaste mån strävar efter att få fram frö från samma marker dit plantorna sedan levereras. I den mån inte detta är möjligt försöker man ta hänsyn till den nivå varifrån fröet kommer så att inte plantor från frö på höglänta marker hamnar nedåt vänerområdet och vice versa.

■ **DET MESTA** granfröet tas dock i Gunnarskog och Bogen, där de bästa granmarkerna finns och plantor från frö därifrån flyttas även söderut, varvid man lägger särskilt akt vid den nivå varifrån fröet kommer så att denna i möjligaste mån sammanfaller med den där plantan sedan ska växa.

■ **DESSA FAKTORER** gör att det buteljerade frölagret i kylrummet vid plantskolan, som för övrigt representerar ett ansenligt ekonomiskt värde, ser ut som den bästa syltkällare. På de olika fröflaskorna finns etiketter som anger vilka sko-

gar fröet kommer ifrån, jämte årtal och en del annat av vikt.

■ **NÄR KOTTLEVERANSERNA** kommer till plantskolan sker också en omständig procedur innan fröet hamnar i frölagret i väntan på att komma i jorden. I första hand ska kottarna torkas, vilket sker med elektrisk uppvärmning. Därefter körs de genom en frönötare som verkar ungefär som ett tröskverk, där kottarna piskas sönder. Sedan går de sönderfördelade kottarna genom sorteringsverk, där fröet skiljs från avfallet och så återstår att prova grobarheten som brukar ligga på 80—90 procent.

■ **FÖR FÖRSTA GÅNGEN** i stort sett, håller man i år även på att omskola tallplantor som härstammar från fröplantage. Detta innebär att fröet kommer från plantage, där man ympat träden med ympkvistar från särskilt utvalda träd ute i skogarna. Förfaringssättet är således det samma som förekommer vid fruktodlingar för att få fram finare kvalitéer.

■ **ÄVEN VID EN** plantskola är man beroende av väderleken och särskilt vid långvariga perioder av barmark på senvintern med omväxlande nattfrost och dagsmeja föreligger fara för missväxt.

■ **NÄR VF GJORDE** ett besök vid plantskolan höll en del av arbetsstyrkan på att omskola plantor, medan övriga sysslade med upptagning av leveransfärdiga plantor. I båda fallen rör det sig om fingerfärdighet och rutinmässig van, där manlig arbetskraft sällan kan följa kvinnorna i snabbhet. Det manuella arbetet sker också helt med kvinnlig arbetskraft. Det mesta arbetet går på ackord. Att sätta 1.200—1.500 plantor i timmen lär vara en rätt normal prestation och därmed torde det framgå att det inte går att rätta värst mycket på ryggen. Att det är ett påfrestande arbete både när de gäller ryggen och benen råder knappast något tvivel om. Från morgon till kväll går nämligen samtliga plantsättare med krokig rygg som arbetsställning.

■ **DE PLANTOR** som tas upp för leverans packas i papperssäckar och förvaras i kylrum för att inte torka, då man alltid vid den här tiden måste ha ett buffertlager att ta av till skogsplanteringarna. Högsäsongen pågår under maj och juni något beroende på hur tidig våren är. Halva arbetsstyrkan har dock arbete även resten av sommaren, då man huvudsakligast sysslar med rensningsarbete. En tredjedel av granplantorna levereras också frampå höstkanten, medan skogsplanteringarna i övrigt sker på våren.

■ **SAMTLIGA** anställda är bosatta i Gunnarskog och framförallt i norra delen av kommunen, samt Bogen. Även om arbetet är säsongbetonat så utgör det en betydande arbetstillgång i en bygd som i övrigt är hårt drabbad av avfolkning, på grund av att det saknas utkomstmöjligheter. Ur den synpunkten kan knappast plantskolan ha placerats på ett lämpligare ställe.

JISON

Märta Andersson i full fart med omskolning av tvååriga plantor.